

HEIMSINS BESTU TÍÐINDI

Heimsins Bestu Tíðindi er ein sjálfstøðugur miðil, sum komandi vikurnar fer at geva út stuttar greinir í Dimmu. Vit leggja dent á tíðindi, ið lýsa burðardyggja menning og viðurskifti, ið ikki fáa nógv rásarúm í stóra miðlaheiminum. Heimurin er ikki einans fullur av trupulleikum, men rúmar eisini framgongd og loysnum. Vit á Heimsins Bestu Tíðindum halda, at tað er týðningarmikið eisini at varpa ljós á hesi tíðindi. Fleiri tíðindi kunnu lesast á leinkjuni www.verdensbedstenyheder.dk. Harafturat eru vit at finna á sosialu miðlunum.

Mynd: Juan Carlos Huayllapuma

Góð tíðindi hjá hóttum djóra- sløgum í tropunum

Umfatandi granskingarverkætlan skal kanna, hvussu vit kunnu bjarga regnskógunum frá at gerast til bílgar matvørur og sápur

Thomas Gringer Jakobsen og Lív Reynheim

Evropæarar verða alsamt meiri tilvitaðir um hættisligu fylgjurnar, ið okkara mat- og vørunýtsla kann hava fyri regnskógin. Í tropisku londunum verða stór økir av regnskógi dagliga feld fyrri at geva viðarlundum við oljupálmum pláss. Seinastu tíggu árin er viddin á økjum við oljupálmum í Indonezia trífaldað til í alt 12 mió. hektarar, sum kann samanberast við tríggjar ferðir viddina á Danmark. Ídnaðurin hóttir mong djórasløg, sum búleikast í skóginum, og serliga hevur orangutangapan staðið seg illa.

Viðarlundirnar veita pálmaolju, ið er heimsins mest nýtta plantuoljuslag, av tí at hon bæði er dygdargóð og bílig at framleiða. Oljan er at finna í nógvum vörum; í hársápu, kaku, keks, ristaðum leyki, nutella og tilgjørdum rættum v.m. Seinastu árin er tað tó økta nýtlan av bio-brennievni í Evropa, sum hevur hækkað söluna av pálmaolju. Evropa innflytur næstmest pálmaolju í heiminum.

Sambært felagsskapinum Save The Orangutan hevur skógarminkingin við

sær, at ættin hjá orangutangapuni er um at doyggja út. Apurnar hava ilt við at finna føði, og megna ikki at føra ættina víðari. Viðhvørt leita tær inn í viðarlundirnar eftir mati, men tær týna planturnar og verða tí ofta dripnar.

Hjálpin er á veg

Mong eru millum tey, ið vilja basa neiligu gongdini, ið kemst av skógartýningini í tropunum. Tæss vegna er frámerkt pálmaolja við burðardyggum merki vorðin sera væl umtókt í Evropa. Men lítið av tilfari finst, sum kann prógva, at hald er í burðardygðini á frámerktu vörunum. Tí er umfatandi granskingarverkætlanin COUPLED sett í verk, sum skal varpa ljós á burðardygðt handilsvirksemi kring heimin og økja tilvitanina hjá brúkarum.

Thilde Bech Bruun er millum útvaldu granskararnar, sum eru við í verkætlanini. Hon er lektari á rannsóknarstovninum hjá Geovidenskab og Naturforvaltning á Lærda háskúlanum í Keypmannahavn, og greiðir frá, at vit í veruleikanum vita sera lítið um sambandið millum ta vöruna vit keypa í handlinum, og hvørji árin hon hevur á nærumhvørvíð. Hóast frámerkini siga frá, at atlit verður tikið til hóttu

HEIMSMÁL
fyri burðardyggari menning

8 SØMLIG ARBEIÐI
OG BÚSKAPARLIGUR
VØKSTUR

9 VINNA, NÝSKAPAN
OG UNDIRSTØÐUKERVI

12 ÁBYRGDARFULL
NÝTSLA
OG FRAMLEIÐSLA

13 VEDURLAGS-
ÁTØK

14 LÍVIÐ
Í HAVINUM

17 SAMSTØRV
UM HEIMSMÁLINI

djórasløgini og umhvørvíð, so er tað sera torført at gjøgnumskoða, hvussu leikur í veruleikanum fer fram.

COUPLED fevnir um 15 ph.d.-ritgerðir frá átta ymiskum universitetum í Evropa. Verkætlanin er fíggað av ST og skal fáa greiðu á, hvussu peningur, brúkarar og politisk krøv ávirka hvørtannað. Ætlanin við granskingini er at geva eina betri fatan av, hvussu einstakir brúkarar, virkir og almennir stovnar í felag kunnu taka burðardyggar avgerðir og sostatt venda neiligu gongdini í tropunum.